

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
מועדי ישראל בהתפתחותם
ד"ר חיים בורגנסקי | המחלקה לתלמוד
מספר הקורס 091071-01 | Jewish Holidays in their Development

הרצאה	סוג הקורס:
4	היקף נ"ז:
תשפ"ז	שנת לימודים:
שנתי	סמסטר:
ה', 16:00	יום ושעה:
—	שעת קבלה:
rav.hoshaya@gmail.com	מייל מרצה:
—	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

הקורס ילמד את תולדותיהם של הלוח העברי ומועדיו, תוך עמידה על הרבדים ההיסטוריים הבסיסיים של התפתחות המועדים, ועל גורמיה של ההתפתחות. במהלך הקורס ינתחו מקורות רבים מסוגים שונים, מן המקרא ועד חיבורים מאוחרים, על מנת לתת תמונה רחבה ככל האפשר של הסוגיות הנידונות. נושאי הלימוד העיקריים יהיו משמעותם של מועדי תשרי, סוגיות הנוגעות לחג הפסח ומועדי ספירת העומר והלוח העברי והתפתחותו.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדים יכירו את שלבי ההתפתחות של המועדים הנלמדים
2. הלומדים יכירו את התפיסה המחקרית של התפתחות ההלכה והמנהג.

מיומנויות

1. הלומדים ידעו ליישם את התפיסה המחקרית של התפתחות ההלכה והמנהג לגבי נושאים הלכתיים שונים.

ערכים (במידה ורלוונטי)

1. הלומדים י שקלו את יחסם למתודה של התפתחות ההלכה

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים: (בקורס שנתי, יש להוסיף את המפגשים הנוספים)

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1	מפגש פתיחה – על התפתחות ההלכה	שאלון עמדות לבחינה עצמית		
2	ההלכה בתנ"ך			
3	ההלכה בספרים החיצוניים		ביב' – סעיף 5.	מטלה ראשונה
4-5	ראש השנה א-ב	כתיבה בפורום: האם יחסי לראש השנה השתנה?		
6	עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים א			
7	יום הכיפורים ב			
8	יום הכיפורים ג			מטלה שניה
9	חנוכה – המקורות ההיסטוריים		סרט: העולם ההלניסטי ביב' סעיף 1	
10	חנוכה – המקורות התורניים		ביב' – סעיף 9	
11	חנוכה – נס פך השמן ומשמעותו		ביב' סעיף 2	מטלה שלישית
12-13	חג הסוכות וחג האסיף א-ב			
14	משמיני עצרת לשמחת תורה	דיון פתוח: מה למדנו עד כאן	ביב' סעיף 4	
15	השנה העברית - קביעת ראש חודש			
16	השנה העברית – הלוח הקבוע			
17	השנה העברית - השנה המעוברת			מטלה רביעית
18	חג הפסח וחג המצות			
19-20	הטיפול בחמץ		ביב' סעיף 6	
21	ליל הסדר		ביב' סעיף 3	מטלה חמישית
22-23	האבלות בספירת העומר ול"ג בעומר		סרטון: לג בעומר במירון ביב' סעיף 11	
24	ספירת העומר ומשמעותה א'			
25-26	ספירת העומר ומשמעותה ב; חג השבועות			מטלה שישית
27	הצומות		ביב' סעיף 12	
28	מפגש סיום	דיון פתוח: התפתחות ההלכה והחגים		

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

תיאור התוצר	משקל בציון הסופי
מטלות	20% מהציון הסופי
עבודה סמינריונית	80% מהציון הסופי

דרישות הקורס

קריאה וצפייה בחומרים המועלים לאתר הקורס השתתפות בפורום. מילוי המטלות (לפחות ארבע מטלות)

דרישות קדם

אין

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה

קריאת חובה:

1. בנוביץ', משה, "הורדוס וחנוכה", ציון, 2003(א), עמ' 40-5.
2. בן-נון, יואל, "יום יסוד היכל ה'", מגדים יב (תשרי תשנ"א), עמ' 84-97.
3. גילת, יצחק דב, פרקים בהשתלשלות ההלכה, רמת גן: בר אילן, תשס"ב, עמ' 123-134.
4. הנשקה, דוד, שמחת הרגל בתלמודם של תנאים, ירושלים: מאגנס, תשס"ז, עמ' 205-231.
5. ורמן, כנה ושמש, אהרן, "ההלכה במגילות מדבר יהודה", בתוך: קיסטר, מנחם, מגילות קומראן: מבואות ומחקרים, ירושלים: יד יצחק בן צבי, תשס"ט, כרך ב, עמ' 409-434.
6. זוין, הרב שלמה יוסף, המועדים בהלכה, ירושלים: בית הלל (חש"ד), עמ' רמה – רנה.
7. חלמיש, משה, הקבלה בתפילה בהלכה ובמנהג, רמת גן: בר אילן, תשס"ב, עמ' 595-612.
8. יערי, אברהם, "תולדות ההילולא במירון", תרביץ לא (1961), עמ' 72-101.
9. נעם, ורד, מגילת תענית: הנוסחים, פשרם, תולדותיהם: בצירוף מהדורה ביקורתית, ירושלים: יד יצחק בן צבי, תשס"ג, עמ' 266-277.
10. שפרבר, דניאל, מנהגי ישראל כרך ה, ירושלים: מוסד הרב קוק, תשנ"ה, עמ' א-יח.
11. הנ"ל, מנהגי ישראל, ירושלים: מוסד הרב קוק, תשמ"ט, עמ' קא – קיא.
12. הנ"ל, שם, עמ' קלח –קמו.

קריאת רשות:

- גולדשמידט, דניאל, הגדה של פסח ותולדותיה, ירושלים: מוסד ביאליק, תשמ"ח, עמ' 5-72.
- תבורי, יוסף, מועדי ישראל בתקופת המשנה והתלמוד, ירושלים: מאגנס, תשנ"ה, עמ' 84-145.
- הנ"ל, פסח דורות, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 1996.